

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szani.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Egyesült megyei ellenzék.

Az a határozati javaslat, melyet a galgóci és verbói kerületek vezérferfiái egy alakítandó megyei ellenzéki párt ügyében lapunk november 24-iki számában közzétettek, teljesen összevág az általunk több ízben kifejtett szervezkedési irányelvekkel.

Ugyanezen tárgyra vonatkozólag elbarátaink köréből, kitűnő helyről egy igen becses hozzászólást vettünk, melynek eszmemenete abban csúcsosodik ki, hogy Nyitramegyében a néppárt külön szervezkedjék saját programjának keretei között és mint teljesen önálló szervezet vegyen részt a megyei közéletben, mint olyan tényező, mely céltudatosan halad a törekvéseivel rokon irányok felé, s esetről-esetre szövetezik mindazon pártokkal és árnyalatokkal, melyek a jó és tisztességes vármegyei adminisztráció érdekeinek előmozdítására törekvesznek.

„Nyujtson a néppárt szívesen kezét mindazoknak“, így olvassuk ezt abban az érdekes hozzászólásban, „a kik vele a megyei életben egy irányt vallanak, akár ellenzékiek, akár kormánypártiak azok, de szervezkedjék, mint néppárt és mint ilyen érintkezzék azokkal, kikkel a megyei életben céljai azonosak“.

Kétségtelen, hogy ezt a felfogást egy nagyon tetszetős szempont ajánlja, az az elvtisztaság tudniillik, mely ebben a felfogásban a néppárt szervezkedését körülragyogja Nagy vonzóereje van annak az eszmének és törekvésnek, hogy a néppárt a megyei életben kizárólag a saját tagjából alkosson egy olyan ellenzéki szervezetet, mely a megyei közigazgatás minden ágában a törvényes jogrend érvényesülése felett szigorúan őrködnék. Jól hangzik az is, hogy egy ilyen szervezet esetről-esetre állapítsa meg a más ellenzéki pártokkal való együttműködés mérvét, külön határozza meg azokat az ügyeket, melyekre nézve más ellenzéki pártoknak és általában bármilyen pártállású bizottsági tagoknak támogatást nyújtani vagy viszont tőlük elfogadni hajlandó.

Elvi szempontból ez az álláspont, a mily tiszta és korrekt, oly logikus és egyszerű. Nincs természetesebb és könnyebb valami, mint egy tényleg létező pártot, mely a vármegye minden kerületében hatalmas életjelt adott magáról, szervezetbe tömöríteni, egységes és állandó működésbe hozni. Ehez csak néhány vezető ember kívántatik, a kik a párt tagjaival az összeköttetést megszakítás nélkül fentartják és őket minden adandó alkalommal egyöntetű megállapodás szerint irányítják.

Nincs semmi sem, ami egy ilyen szervezkedést akadályozna, mert politikai elbarátoknak a tömörülése, közös célokra való egyesülése és ennek az egyesülésnek állandósítása: tiszta dolog.

De nem szabad felednünk, hogy midőn Nyitravármegyében ellenzéki szervezetet akarunk alkotni, akkor nekünk az elvi szempont mellett, még mindazokat a célszerűségi okokat is tekintetbe kell vennünk, melyek a vármegye sajátos viszonyaiból származnak. Nyitramegyében a néppártnak van ugyan tekintélyes, nagy hadserege, de nincs elegendő számú tisztikara. Ugy értjük ezt, hogy a tisztikart minden pártnál az intelligencia alkotja, ez vezet, ez intézi a pártügyeket, ez hajtja végre a pártvezetőség intézkedéseit, szervez, gyűjt és küzd mindenütt az első helyen. Nyitramegyének független értelmisége elenyészően csekély. A vármegye áll hivatalnokokból, kik vagy visszahúzódnak a politikától, s ilyenek azok a néhányan, kiket a bíróság tagjai között találunk, vagy ha részt vesznek a politikai életben, nem számítanak ott, mert mint a kormányhatalom akarat nélküli eszközei, oda állanak, a hova huzzák vagy éppen hajtják őket.

Áll továbbá Nyitramegye értelmisége a papokon kívül birtokosok, ügyvédek

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Csillaghulláskor.

Írta: **Mittuch József.**

(Vége.)

Ép közeledni akart a karsu alak felé, midőn az megcsuszott a nedves járdán s majd összeesett. Feléje ugorni s esésében föntartani egy pillanat műve volt.

Hálás tekintettel jutalmazta meg a hölgy Sándor lovagias tettet.

— Téglás Sándor hadnagy vagyok — bemutatatta magát — Megengedi nagysád, hogy tovább kísérjem, sikos, veszélyes az út.

— Köszönöm. Igazán soha sem tudja az ember, hol érheti baj...

Sándor ép bele akart vágni a dolgok érdekébe, midőn előttük termett a honvédeztudó.

— Gondoltam Bella, hogy találkozom veled. Elvégeztél mindent?

— Igen édes apám, sőt majdnem agyonváltam magam, ha Téglás hadnagy ur meg nem ment. Megsiklottam, majd a földre estem, ha föl nem tart...

Sándor összeütötte sarkantyuját s feszesen tisztelegve bemutatta magát.

— Köszönöm hadnagy ur szíveségét. Majd gondom lesz rá, hogy mint életmentő kitüntetés kapjon — mondá mosolyogva. Még egyszer megköszönte, megszorította kezét s eltávoztak.

Faképnél hagyták Sándort, mint szt. Pál az oláhokat.

— No ez ugyan nem sikerült! Baleset és mégis jól esett, mert most már gazdagabb vagyok egy tapasztalattal. Az ezredes leánya szerelmes belém... ezzel majd emelem a család fényét, tekintélyét. Jól tudom, hogy újra ad találgát, mert ez rosszul sült el. — Bántotta a dolog, de a remény vigaszt nyújtott neki. Fölment szobájába, rágyújtott egy illatos füstű szivarkára s szötte, fonta a titkos jövő ábrándos álmait.

Álomképeiből kizavarta a belépő Jancsi.

— Jelentem alásan üzenetet hozok.

— Kítől? mit?

— Az ezredes ur üzeni, lenne szíves este nyolekor vacsorához és valami tarokkjátékhöz hozzá elfáradni.

— Melyik ezredes?

— A honvédeztudó ur, jelentem alásan.

Finom ember — gondolta magában Sándor

— milyen figyelmes azon csekély szívességért, melyet leánya iránt tanusítottam; vagy tudomása lenne esetleg arról, hogy leánya érdeklődik irántam? No majd elvállik.

— Mit állsz még, mint a faszent, te kőfic?

— Levelet is hoztam ugyanazon hölgytől, kítől előbb is.

Ugyanazon irás, ugyanoly illatos levélke a következő tartalommal:

— Édes Sándorom! Boesásd meg, hogy tervem nem sikerült. Zokogni tudtam volna bánatomban, hogy édes apámmal kellett találkoznom s így el nem mondhattam neked azt, mi szívemben rejlik... végtelen szerelmemet. Mégis sikerült azonban kieszközölnöm annyit, hogy ma hivatalos légy hozzánk estére. Jöjj mindennem, a kis szalonban várlak, hol keblemre ölelhetlek! Légy okos! Ne vegyenek még észre semmit. Kimondhatlan epedéssel vár szerető Bellád!

No ez ugyan érdekes kezd lenni, nem is beszélt még velem s máris csókkal vár. Mégis csak fess gyerek lehetek, hogy mindjárt az első látásra ennyire belém bolondult. Önmegelégedetten dörzsölte kezeit s a tükör elé állva mindent megigazitott magán, hogy az ezredesnél elegánsan megjelenjen.

orvosok és más, független foglalkozást űző osztályokból. De ezek között is független anyagi helyzetnek és független érdekkörnek csak kevesen örvendenek. Többszörös gyököt kell vonni a vármegye értelmiségének azon részéből, mely nem tartozik a hivatalnoki karhoz, hogy megkaphassuk azt a kis töredéket, mely ebben a vagyoni pusztulásnak indult megyében még függetlennek mondható. A mi most már ezt a kis töredéket illeti, az politikailag ilyenképpen oszlik meg: liberális, függetlenségi, néppárti, nemzetiségi, semleges. Tegyük fel, hogy minden ezer választó között 20 olyan teljesen független ember van, a ki az értelmi osztályhoz tartozik, abból 4 esik a néppártra.

És még örülhetnénk, ha legalább ilyen arányt tüntetne fel a tényleges helyzet, ha minden ezer választóra 4 néppárti, a világi intelligenciához tartozó ember esnék. Vannak kerületek, a hol az arány kedvezőlenebb, úgy hogy ha a papság a vezetés mellett, még a szervezés, a tömörítés munkáját is kezébe nem venné, néppárti mozgalmat indítani egyáltalában lehetetlen lenne.

Nem kicsinyeljük mi legkevésbé sem azt az értelmi erőt, mely a papság politikai tevékenységében özpontosul, csak arra akarunk rámutatni, hogy a papság mellett a néppárt soraiban elenyésző csekély számú intelligencia küzd, minek következtében a párt vezetésre hivatott embereinek száma nem áll arányban magának a pártnak nagy elterjedésével és létszámával.

A választásoknál ezt az aránybeli hiányt nem lehet annyira érezni, mert ott a mérkőzés ereje a szavazáson sarkallik, a szavazáshoz pedig számok kellene, semmi más. De már, a hol a pártot képviselni és érdekeiért szellemi fegyverekkel küzdeni kell, a hol a párt számára az alkotmányos jogok és szabadságok élvezetét biztosítani, vagy a hol a párt részé-

ről a közügyekre befolyást kell gyakorolni, ott az az aránytalanság, mely a párt létszáma és vezető embereinek a száma között létezik, igen érezhető bajokat szokott okozni.

Már pedig a megyebizottsági gyűléseken a párt képviseléről és olyan joggyakorlatról van szó, melynek minden kötelessége a párt vezetőinek vállaira nehezedik.

Ha most már egy tekintetet vetünk azokra a néppárti férfiakra, a kik a vármegyei bizottságban helyet foglalnak és állásuk meg készültségüknek fogva ott az ellenzéki álláspont védelmében felszólalhatnak, ugyan hány világi férfit találunk közöttük? Keveset ugy-e bár, kikről ha tudjuk is, hogy egytől-egyig derekasan állják meg a helyüket, mégis, hogy nyomtatékkal felléphessenek, több oldalú támogatásra van szükségük.

Súlyt kell fektetnünk arra, hogy a megyei ellenzék politikai szereplésében, a hol csak lehet, így a megyei bizottságban is a világi elem vigye a hangadó szerepet. Azért, midőn felmerül annak a szüksége, hogy pártunk világi értelmisége a törvényhatósági gyűléseken hathatós támogatást kapjon, első sorban azokra a világi férfiakra gondolunk, a kik ellenzéki pártállásuknál fogva a vármegyei közigazgatás bajainak orvoslására törekszenek s így a néppárttal közös feladatra vállalkoznak.

Ezekkel a férfakkal nekünk állandó összeköttetésben kell lennünk, mi több egy és ugyanazon érdekközösségi körbe kell velök helyezkednünk, hogy a velök való együttműködés terén minden felmerülő kérdésben egyöntetű eljárást állapíthassunk meg.

De ha már úgy alakul a helyzet, hogy a megyei ellenzék férfainak egy és ugyanazon érdekközösségi körbe kell helyezkedniök, akkor igen helyesen teszik, ha ezen az együttműködési téren nem külö-

nitik el magukat pártállások szerint, hanem egy egységes, jól megalkotott szervezetté tömörülnek. A külön pártállás csak lassítaná, nehezítené a működésüket és minden közös eljárás elé halasztó akadályokat gördítene.

Ez teszi kívánatosá, hogy Nyitra-megye törvényhatósági bizottságában ne létezenek ellenzéki pártok, hanem létezzék egyesült megyei ellenzék.

Nyitra-Bajna.

Ha van nép, ha van nemzet, ha van ország, a melynek jövője miatt alapos okuk van aggódni, úgy az kétségkívül a mi népünk, a mi nemzetünk, a mi édes magyar hazánk, az a szentelt föld: „mely ápol és eltakar“.

Elvesztettük talpunk alól a biztos talajt, letértünk azon ösvényről, melyet első nagy királyunk, Szent István, nemzetünk részére megjelölt és a kereszt tanával bevilágított. Mi eldobtuk a keresztet — az előhit szövetségét — és ráleptünk azon lejtőre, a melyen ha ideje korán meg nem vetjük lábainkat, az enyészet mérhetlen mélységébe süllyedünk.

Vissza tehát a régi erkölcsökhöz! A jó Isten végtelen kegyelme nem hagy el bennünket, ha látja sziveink tisztaságát. Mi keresztények képezük a nemzet zömét; mi keresztények vagyunk a nemzet gerince, mi keresztények tartottuk fel egy ezredéven át a kereszt oltalma alatt hagyományos hűséggel édes hazánkat, s annak a királyságtól kezdve lefelé minden ősi intézményeit, melyekhez szívünk egész melegével ragaszkodunk.

Őseinktől örököltük a lángoló hazaszeretetet, a vallásosságot s egyházunk iránti hű, odaadó, fűi ragaszkodást, s ez örökséget kell hogy teljes épségében, mint szent ereklyét sértetlenül hagyományozzuk utódainkra.

S ha a jövőt illetőleg aggodalmaink vannak, úgy keressük az okot önmagunkban. — Mert ugy-e bár kezd kihalni belőlünk a keresztény hitélet, mert csak névleg vagyunk keresztények, mert bár kihívólag verjük is mellünk, hogy hisz mi jó katolikusok vagyunk, mégis mindig és mindenütt ott vagyunk található, a hol és a honnét az egyházellenes áramlatok kezdetüket veszik.

Jó katolikusnak nevezem én azt, a ki nem csak betartja az Isten és egyház parancsait, hanem úgy a magán, mint a nyilvános életben mű-

-- Jancsi, te itthon maradsz, s őrzöd a lakást.

— Igenis hadnagy ur!

Kardcsörtetve, feszesen lépegetett Sándor az ezredes háza felé. Dacára vitéz lelkének, valami elfogultság vett erőt rajta.

Különös érzelmekkel lepte át az ismeretlen ház küszöbét, pedig tulajdonkép ez hivatva volt megnyitni előtte jövő boldogságának kapuit.

A három játékos már türelmetlenül várta a negyediket a Paskievieshez. Az ezredes folyton nézegette az órát... nyolc mult és még sem jön.

Ekkor jelentette be az inas Sándort.

-- Téglás huszárhadnagy...? Mondd neki a nagy szalonba jövök. Vezesd oda.

— Hadnagy ur, az ezredes ur kéri, sziveskednék a nagy szalonba sétálni.

— Jó barátom. Mondja csak a kis szalonon át lehet oda jutni?

— Igen kérem.

Az inas föltárta az ajtót és Sándor belépett a kis szalonba. Egy kis zsölyén ott ült Bella, valami divatlapot forgatott ölében. Sándor várta a rohamot... a forró ölelést, de udvarias szavaknál egyebet nem kapott. Külömben eszébe jutott, dehogyan is teheti szegény leány mindjárt

az első alkalomnál; inába szállt a bátorsága... nem meri megtenni...

Még egy pár szót váltott vele s benyitott a nagy szalonba. Rövidre rá bejött az ezredes.

— Bocsnát ezredes ur, becses meghívását parancsnak tekintetem s bátor vagyok tiszteletet tenni. Igazán nem érdemlem, hogy azon csekély szolgálatomat, melyet kedves leánya iránt ma estefelől esupa lovagiasságból tanusítottam, ilyen rendkívül megtisztelő módon viszonzza.

— Ah ön az hadnagy ur, az életmentő? Pardon! de ugylátszik valami felreértés van a dologban. Örvendek látásának így is, de megvallva az igazat, én nem fárasztottam magamhoz.

— A legényem hozta ezredes ur meghívását.

— Az ön legénye volt az? a ruhája épen olyan, mint a... no de nem baj... tessék besétálni, szükségünk van negyedikre.

A kölcsönös bemutatkozások után megkezdődött a tarokk. Sándor agyában zúgott förtelmesen... Felreértés... ez a szó marcangolta lelke lelkét... Nem tudott gondolkodni, a pagátot is skiznek nézte s ultimo helyett elfogták a huszonegyesét. Lelki világa meghibbant, repülni szeretett volna e nyomorult helyről, hogy hírése hallják...

Keserves kinjában enni sem tudott. Inkább kétheti szobafogság, mint ilyen siralmas vacsora.

Csak akkor könnyebbült meg a lelke, midőn eltávozott. A „felreértés“ azonban sötét árnyként kísértett agyában, jobbra-balra hánykolódott kemény nyoszolyáján, szemeit kerülte az álom... ezerszer is elátkozta ez a nyomorult, cudar világot...

Hiába marta magát, nem tudta megfelejteni a felreértést. Hisz neki szoltak a levelek... neki az édes Sándornak s Jancsi legénye kész megesküdni bármikor, hogy az ezredes az ő urat hívatta magához.

Korán reggel beállit hozzá a Jancsi legény. — Jelentem alásan levél báró Árpás főhadnagy urtól.

— Takarodj te maffa a te számár leveleiddel!

Jancsi tátott szájjal bámult az urára, ilyet nem hallott még az ő ajkáról.

— Ne báméskodj, hanem add ide s szedd magad!

Még ott az ágyban fekve olvasta a levelet, a mint következik:

— Kedves bajtárs! Csóka ezredes ép úgy, mint bajos leánya Bella összetévesztette legényeinket, mert mindkettőnek egyformán díszes,

ködésének minden mozzanatáról lesugárzik, kiérezhető a keresztény szellem. Jó katolikusnak nevezem én azt, a ki úgy a magán mint a közeletben, azon állásban, a melyet a társadalomban elfoglal, minden befolyását érvényesíti a keresztény hitélet emelésére, s azt tőle telhetőleg anyagilag is támogatja. Ezáltal kiki nem csak egyháznak tesz kedves szolgálatot, de a szó szoros értelmében hazafiai kötelességet teljesít, mert támogatja, mert erősíti azon morális alapot, a mely az édes hazá talpkövet képezi, izmosítja, acélozza azt a keresztény erkölcsöt, melyen évezredek alkotmányunk nyugszik, állandóságot kölcsönözve összes állami intézményeinknek.

Az államnak — mint mondják — nincs szüksége vallásosságra; a vallásosság az állampolgároknak csak privát ügye, s ahhoz az államnak semmi köze, mert hisz az állam vallásosság nélkül is fenállhat sicut, figura docet.

Az állam, igaz, fenállhat, egyideig vallásosság nélkül is, épp úgy, mint az a test, a melyből a lélek kiszállott, egy ideig megtartja még azt a formát, a melylyel az életet átúsztá, de mint ott, ugy itt is csakhamar mutatkoznak a feloszlás jelei; felbomlik az a társadalmi rend is, mely a vallásos erkölcsi alapot nélkülözi.

A vallásos erkölcsök azonban virágai és gyümölcsei a keresztény hitélet és vallásosságnak. A keresztény hitet kell tehát ápolnunk, gondoznunk, s kitörülhetlenül lelkünkbe égetnünk, ha édes hazánk jövőjét biztosítani és állandósítani akarjuk.

A kutató emberi ész a természet legelrejtettebb titkait és erőit igyekszik napfényre hozni, s azt az emberiség szolgálatába hajtva, annak javára értékesíteni. És mégis ha körültekintünk, azt látjuk úton útfélen, hogy az elszegényedés, a nyomor, az inség üti fel mindenütt tanyáját. Miért? Talán édes hazánk területe már nem elég-séges arra, hogy lakóinak elég kenyeret adjon?

E tejjel és mézzel folyó ország eldorádója lehet lakóinak, és 100-szor annyi lakosnak is tudna kenyeret és édes otthont adni, ha sikerülne az önösséget, a kapzsiságot szíveinkből kiirtani! Oda kell tehát hatni: hogy az emberiségnek, a társadalomnak egyik legnagyobb ellenségét, az önösséget legyőzzük, kiirtsuk, a mely műveletre nekünk a keresztény hit, a keresztény nevelés adja kezünkben a fegyvert.

A kis magból lesz a kertész gondos ápolása mellett a nagy fa. A hitélet magvát a csecsemő a keresztység szentségében nyeri, és az édes anya, az a gondos kertész, a ki hivatva van e mag talaját akként előkészíteni, hogy az kikeljen, és

azaz legdiszesebb ruhája van az ezred összes tisztái között. Azért az előbbi bementa Jancsinnak a nekem szóló meghívást, az utóbbi pedig két nekem szóló levelet szintén tévedés folytán legényednek adta át. Azon reményben, hogy e kényes ügyben diszkreciódban teljesen bízhatom — kérlek küldd el a két levelet. Bajtársad Árpás Sándor báró főhadnagy.

Sándor meg volt semmisítve. Mérgében betegét jelentett. S háborgó mérgét kiöntötte az ártatlan Jancsin, kinek abban a percben kiadta a parancsot:

— Te bikfic ezentul komisz ruhában jársz! Érted?

— Igenis hadnagy ur!
Hullott... hullott a csillag, de keserűséget hozott mindjárt első nap a külvilágban alig várt hullás...

Sziporka.

Az urivérű cigány. Éhes is, fázik is a cigány.

— Bizony dádé, jobb volna dolgozni, — mondja neki egy gazdaember.

— Hát ostán kénd mi ázs érdégnek vóná a világon? — vágja oda a more.

gondos ápolása mellett évről évre növekedve, te-rebélyes fa legyen belőle. A jó édes anya, még pólyában van magzata, még beszélni sem tud a csecsemő, már is igyekszik a hit elveit belé csepegtetni, s a csecsemő kézmozdulatával jelzi, hogy megértette édes anyját, mert nem csak azt tudja megmutatni: hogy hol a füle, orra, szája, szeme? hanem ha kérdi tőle, hogy hol lakik az Isten? az égre mutat kis ujjával. Az anya leirhatlan boldogságában össze csókolja gyermekét, és hála-imát rebeg a jó Istenhez, hogy egészséges, ép-elméjű gyermekkel áldotta meg. Az édes anya iparkodik, hogy okos gyermeke a papa.és mama nevével egyszerre tanulja meg az Isten nevét is kimondani, s addig, míg imádkozni nem tud, kis kezét megfogva reggel, délben és este keresztet vet reája, s a mint beszélő képessége fejlődik, ugy halad elő a gondos anya az imádságok betanításával is. Öröm nézni azt a családot, a hol kicsinye és nagyja együtt imádkozik, s e kötelességük teljesítésében nem engedik magukat zavartatni senki és semmi által. A jó szülők vetik tehát meg az első alapját a vallásosságnak. Az iskola feladata, hogy a vallásosságot az ismeretek és tudományok előadásával tovább fejlessze és ápolja. Hogy az iskola a tanulókat valóban keresztényekké nevelje, és ez által az egyháznak ép ugy, mint az édes hazának hasznos szolgálatot tegyen: ahhoz oly tanítók szükségesek, a kik apostoli buzgóságtól áthatva a legnagyobb erőmegfeszítéstől és fáradságtól sem riadnak vissza.

Ilyenek La Salle szent. János fiai, a keresztény iskola testvérek, a kik egyedül Istenért hivatászerűleg, a fiu-gyermekek oktatását és nevelését nem csak szóval, hanem jó példával elől járva tüzték ki életük feladatául és tanítanak nem csak a népiskolákban, hanem polgári, real, kereskedelmi, ipar, földművelési iskolák és kézműves műhelyek is vannak. A legszegényebb, a legelhagyottabb munkásosztály segítségére jönnek akkor, midőn gyermekeiket az elemi és polgári iskolák elvégzése után műhelyeikbe veszik, mesterségekre oktatják, s igényeik fokozása nélkül a békés, esendes megélhetést részökre biztosítva, mint önálló megelégedett polgárokat adják vissza a társadalomnak. Az államnak törvényeit tiszteletben tartják, a megállapított tantervektől egy hajszálnyira sem térnek el, s az állami iskoláktól csak abban különböznek, hogy tanításaikat neveléssel párosítva, keresztény zománc burkolja és teszi állandóvá.

Ez az oka, hogy a keresztény iskolatestvérek társulatai, dacára hogy közadakozásból létesültek, gyorsan terjedtek el az egész világon, ugy hogy jelenleg több mint 15 ezer iskolatestvér működik áldásosan, a noviciusok száma pedig meghaladja az ötezret. A keresztény iskolatestvérek politikával egyáltalán nem foglalkoznak, s Istene kivül a fiu-gyermekek oktatása és nevelése, a nevelés és oktatás terén pedig az önképzés az egyedüli foglalkozásuk.

Ezen, mondhatnám ideális társulatnak édes hazánkban eddig Csornán, Budapesten, Ürményben, Nyitra-Bajnán és Bács-Topolyán vannak iskolák.

Dr. Tóth Károly.

(Vége köv.)

Liberális vallomások a „klikk“-ről.

Végre mégis csak kilyukadt a szeg a zsákból! Mi ezen lapok hasábjain évek óta mutatunk azon sajnálatos tényre, hogy Thuróczy Vilmos főispánsága alatt sem a megyei közönségnek, sem a szabadelvű párt többségének, sem magának a főispánnak az akarata nem érvényesült, s ezek egyike sem volt irányadó, hanem azon klikké, a mely a főispánt hatalmába kerítette.

A közönségnek józanul ítélő része ezt látta és tudta. A szabadelvű párt többsége ezt tapasztalta és érezte. De sem szólani, sem tenni ellene nem mertek. Magánkörökben, szerte a megyében

zúgolódtak ugyan, de nyiltan fellépni gyávák voltak, lapjaikban pedig nem csak tagadták, hanem ellenünk támadtak és az ő szabadalmazott dorongnyelvükön szidalmazták.

És most alig ment el Thuróczy Vilmos, leleplezi őket maga — dr. Bangha Sándor, aki az ő lapjának 47. számában dicshymnust zengedez Markhot Gyulának, kitessékeli az alispánjelöltségéből a „civil-püspököt“ és bevezetésül a következő vallomást teszi:

„Alig tette le Thuróczy Vilmos, mint főispán a pártvezéri pálcát, máris nagy gabajodás állott be, nem is annyira a pártban, mint inkább azon érdekkörben, mely volt főispánunkat környezte és eleinte kevesebb, utóbbi időben azonban mind nagyobb sikerrel befolyásolni iparkodott s igaz tisztelőit tőle elszigetelte.“

Ezek szerint elismeri dr. Bangha Sándor szerkesztő, hogy volt egy érdekkör, elismeri, hogy ez a főispánt befolyásolni iparkodott és azt állítja, hogy a főispánnak igaz tisztelőit elszigetelte tőle! De elismerte azt is, hogy az az érdekkör még most is fenáll, mert nemesak azt mondja róla, hogy benne nagy gabajodás állott be, hanem tudomásunkra juttatja, hogy:

„a klikk már eleve kimondá, hogy a jelenlegi alispánnak mennie kell; mi nem is csoda, mert az elvtársak, ki nyiltabban, ki sunyi háttérben, ugyszólván valamennyien hivatást érznek magukban vármegyénket ezen állásban boldogítani.“

Thuróczy Vilmosról megemlékezett lapunk 47. száma, melynek vezércikke hiven szem előtt tartotta azon mondást, hogy de mortuis nil, nisi bene. De most mégis ki kell jelentenünk, mi-csoda „igaz tisztelők“ lehetnek azok, akik maguktól Thuróczyt egy, most már gabajodó érdekkör által elszigeteltetni engedték? Nem-e szomorú elgyöngülése az a politikai jellemeknek és a párthívek kötelességtudásának, ha egy érdekkörnek befolyását annyira túrik, hogy a főispánt elszigeteltetik maguktól és azt az érdekhálót atszakítani nem merik.

Azt mondja tovább dr. Bangha Sándor az ő cikkében azon gabajodó érdekköréről, hogy:

„elhatározták, hogy kizárólagos birtokba veszik az új főispánt is, s ezt rászorítják, hogy viszont őket cum beneficio inventarii vegye át; és abban az édes reményben, hogy ez másként nem is lehet, már ki is osztották a szerepeket a vármegyei állásokat, melyekben lényeges változásnak néznek eleje.“

Dr. Bangha Sándornak bizonyára alapos okai és hiteles információi voltak, midőn mindezeket a közönséggel tudatta, a nyilvánosságra hozta, és így ebből láthatjuk, ama bizonyos „klikk“-nek szándékait. Nem akar se többet, se kevesebbet, csak:

1. az új főispánt is hatalmába keríteni, hogy aztán továbbra is ugy uralkodjék a vármegye felett, mint annak idején Thuróczy alatt;

2. a vármegyei hivatalokat részint önmagok között, részint a családtagok és szűkebb érdekköri barátjaik között szétosztani, mint ezt Thuróczy alatt is sikeresen cselekedtek.

Ugy hisszük azonban, annak a klikknek a szándékai ezuttal csak szándékok maradnak és a klikk uralom tovább virágozni nem fog.

Dr. Kramolin Viktorról, az új főispánról ugyanis azt halljuk, hogy nem az az ember, aki valamely klikknek a helyi érdekű szándékait és terveit fogadná el irányadóknak. Reméljük is, hogy ez az értesülés a valónak megfelel s a közel jövőben igazolást fog nyerni.

Dr. Bangha Sándor az általa leleplezett klikknek tagjait nem nevezi meg, csupán sejteti és mi azt hisszük, hogy mégis csak dr. Janits Inrét, dr. Gyürky Gézát, dr. Szuljovszky Dezsőt, Csillaghy Györgyöt s még néhányat ért a klikk alatt, mert Thuróczynek mégis csak ezek voltak állandó környezői és befolyásolói, akik miatt az „igaz tisztelők“ elszigetelődtek.

S hozzájuk számítjuk még, sőt első helyre

soroljuk dr. Thuróczy Károlyt és Pongrácz Kálmánt, habár éppen ezekről írja dr. Baugha Sándor, hogy:

„ezen érdekkörhöz nem tartozónak ismerek két egyént, t. i. dr. Thuróczy Károlyt és Pongrácz Kálmán urat (a cikkben Markhot Gyula, Csillaghy György, dr. Kostyal Miklós nem „ur”, éppen úgy, mint mikor Grünfeld vagy Weisz azt írják lapjaikban: „Thuróczy, Pongrácz und Herr von Engel”) aki jól van értesülve tudja, hogy ezek, fájdalom, egyáltalán nem szerettek beleavatkozni a főispáni dolgokba.”

A kis hamis! Igy akarja ezt a két főalakot kivonni cikkének csipésai alól! De a publikum tudja, mert jól van értesülve, hogy ez a két „ur” éppen a klikknek főszereplője volt, kiknek a volt főispán vakon engedelmeskedett, és a bukás azért is következett be olyan váratlanul!

Ha már most tudja — mert ki van hirdetve palam et publice — az egész liberális párt, hogy volt és van egy „klikk”, mely uralkodott és tovább uralkodni akar, rajta mulik, hogy ezt saját pártjában ne tűrje. Ami az új főispánt illeti, ha jó hírek ellenére megis hajlamot mutatna klikkuralmat engedni, a bizottmány új elemei majd jobb utra terítik őt.

V—i.*

* Elvünk ugyan figyelmen kívül hagyni a „Nyitra-megyei Közlöny” minden megjegyzését: a fenti cikket azonban oly előkelő helyről kaptuk, hogy ez alkalmammal el kellett állanunk kitűzött elvünktől. — Szerk.

Liberális magyarok!

Vágvölgy, decemb. 4.

T. Szerkesztőség! Nemség kezembe került egy bécsi gazdasági lap, melynek címe: „Wiener Landwirthschaftliche Zeitung”. Épen akkor nem lévén alkalommal mással foglalkozni, olvastam benne és figyelmem meg a hirdetésekre is kiterjedt.

Itt t. i. a hirdetések között szemembe ötölt két hirdetés; az egyik így szól:

Schaffertelle. Geüht wird wird ein tüchtiger, energischer Schaffert, der bei größeren Wirthschaften, mit Hohenbau verbunden, schon thätig war. Bewerber wird Mährerei oder Böhme. Offerte sind zu richten an Zwicg, Galgócz, Zberingarn.

Ennek tartalma szerint a galgóci Zwicg nevű zsidó, gróf Erdődy Ferenc kegyelméből nagyberlőködő liberális galgóci nagy férfi, gazdasági intézőt keres, s annak biztosít előnyt, a ki morva vagy cseh! Kérem tek, Szerkesztőség, jól tessék érteni, nem a ki talán tótul is beszél, hanem egyenesen a ki: morva vagy cseh!

Az ilyen nagy hazafiakat a gróf urnak a haszonbérletből, a galgóci magyar publikumnak pedig a városból ki kellene lökni, még pedig úgy, hogy Morváig vagy Prágáig meg se állhasson!

A másik hirdetésnek a szövege a következő:

Adjunct wir I. Jänner aufzunehmen geüht. Gebalt A 50 monatlich nebst freier Station. Bewerber, welche eine landw. Mittelschule absolviert haben, der deutschen Sprache in Wort und Schrift, einer slavischen im Worte mächtig und ledigen Standes sind, wollen ihre Zeugnisabschriften nebst Photographie einreichen an das Reich. Steigerische Rentamt in Zeprenetz Ujfal. Post Nyitra Endány, Ungarn.

Ebben báró Steiger Albert keres egy gyakornokot, a ki németül és valamely szláv nyelven tud, de arról, hogy magyar legyen, hogy magyar gazdasági intézetet végzett legyen, szót sem szól.

Ha jól tudjuk ezt a báró urat — a ki néhai Ocskay Ignác vagyonának örökösét vette nőül — Thuróczy Vilmos bevalasztotta a közgazgatási bizottságba. Ha nem talált különb magyart, és ha így néztek ki az ő legfőbb magyarjai, akkor nem kell csodálkozni, hogy a nemzetiségeknek megnőttek a szarvai!

Es ezek a liberális magyarok bírnak nagy

befolyással a nyitrai megyeházon! Ők fogják megmenteni a csehek és morvak panszláv-cinkosársai elől a magyar hazát!

V—i.

Ujdonságok.

Dr. Kramolin Viktor főispán, ma december 8-án érkezik Nyitrára. A főispánt már Galgócra a megye határszélén üdvözi a galgóci főbíró, Nyitrán az állomáson Faschler Ferenc v. tanácsos, a megyeház nagytermében Markhot Gyula alispán. Kramolin főispán ezután a püspöki rezidenciába vonul, hol délután 2 órakor Bende Imre püspök úr, tiszteletére diszebedet ad, melyre hivatalos a káptalan, a vármegye alispánja és még néhányan köztük Emődy József, Méréy Lajos és a Rudnay-család ideérkező tagjai u. m. id. Rudnay István, nyug. kir. táblai bíró, a főispán apósa, dr. Rudnay Sándor, nyitrai polgármester, Rudnay Béla budapesti főkapitány, Rudnay Alajos bajmóci oltárnok plebános és új. Rudnay István zsolnai főbíró. Hivatalosak még Meyer Guidó tábornok, Balás György ezredes, 3 pozsonymegyei küldött, 3 pozsonyvárosi képviselő, 3 tag a pozsonyi „Toldy“-körből; a pozsonyi és kassai főügyesek; Sándor Geza kir. törvényszéki elnök, Chudovszky Geza, nyitrai kir. ügyész, Magyary Miklós, dr. Janits Imre, dr. Thuróczy Károly, dr. Kostyal Miklós és Faschler Ferenc, továbbá a házbeliek és 3 uradalmi tiszt, összesen 50. — Ez után a főispán néhány látogatást tesz. Este ismerkedési estély a gimnáziumi tornateremben, melyet egy pozsonyi vállalkozó étteremmel alakított át. — Hétfőn reggeli 9 órakor Veni Sancte a püspöki székesegyházban, melyet maga a püspök úr tart. Ezután közgyűlés a vármegyei nagytermében. Délután banket ugyancsak a tornateremben. Este 7 órakor fátylászmenet indul a városházáról a megyeházra, hol dr. Gutvill Pál ügyvéd fogja üdvözölni a főispánt.

A papság tisztelegése a főispán-nál. Beszéd tárgyat képezi a nyitrai papság tisztelegése a főispán-nál, melyet maga a megyés püspök úr személyesen fog vezetni. Mi ebben egyszerű udvariassági aktusnál egyebet nem látunk és óhajtjuk, hogy maga a főispán úr se lásson benne többet. Megjelennek nála ellenzéki férfiak is, kik egy cseppet sem lesznek ezáltal „szelidebbek”, mint annakelőtte. A főispán nem tett ellentünkre eddig semmit, miért tennék mi ellene. Legközelebb ugys meglesz az alkalom kimutatni igazságszeretetét, s ha netán csalódnánk benne, legyen meggyőződve, hogy a Holladyak, Melesiczkyek ezentúl is csak olyan hármak lesznek, mint eddig voltak. Mi természetesen nem kívánjuk, hogy az új főispán néppárti legyen: de ha a néppárt elnyomására igazságtalan eszközöket alkalmazna, akkor ott állunk egytől egyig mint a fal és nem fog bennünket megfélemlíteni az, hogy fogadtatásánál a szokottnál erősebben alkalmazzák az egyházi színeket dekorációnak. A tisztelegés részünkről figyelmes előkészítés. A főispán urtól fog függni, hogy ez udvariasság állandó barátságának előjele legyen, vagy pedig azon kardtisztelegéshez legyen hasonló, melyet a duellum előtt a párbajozók váltanak egymással.

Egyházi hírek. Drexler Ignác berenési plebános a moesonoki és Greben János lutissai plebános az ó-besztercei kerületben kerületi titkárokká választottak. — Segédlelkészi minőségben áthelyeztettek: Missik Károly Szkaliteről Trecsén-Makóra és Micskó István Trecsén-Makóról Szkaliterek. — Ideiglenes administrator lett Trecsén-Teplán Simonics János ugyanottani káplán.

Halalozás. Radimeczky Mihály trecsén-teplai plebános életének 61., s áldozásának 36. évében december 2-án elhunyt. Béke poraira!

Estély és társas-ebéd. A főispáni beiktatás alkalmából vasárnap este 8 órakor ismerkedő estély és hétfőn délelőtt társas-ebéd lesz a nyitrai főgimnázium tágas tornacsarnokában. A társas-ebéd és estély dija italokkal együtt 14 kor. A csak az estélyen résztvevők részére külön jegyeket is ad ki a rendező-bizottság. Egy ily estélyjegy ára 5 korona. Úgy az estélyre mint a társas-ebédre folynak az aláírások és jelentkezések. Azokat, akik részvételüket bejelentették s a kibocsátott ivatek aláírták és jegyeket nem kaptak, valamint, akik még nem jelentkeztek és a társas lakomákon részt venni óhajtanak felkéretnek,

hogy sziveskedjenek ez ügyben a bizottság pénztárnokához Cserhelyi Sándor főgymn. tanárhoz (a főgymn. épületében) fordulni.

Hangverseny. A nyitrai zenekedvelők egylete által mult vasárnap a Szarvas szállóban rendezett hangverseny fényesen sikerült. A válogatott műsor nagy élvezetet nyújtott a nagy számú intelligens közönségnek, mely a szálló nagy termét színiig megtöltötte. Hogy a zenekar Artmann Ede úr fáradságot nem ismerő vezetése alatt az utóbbi időben ismét nagy haladást tett, arról tanuskodik a jelenvolt közönség elismerése, mely egyes számoknál frenetikus tapsvihar által jutott kifejezésre. Különösen tetszett Strausz János „A szép kék Dunán” című keringője, melyet a zenekar nagy virtuozitással adott elő. A derék egylet jó hírneve évről-évre gyarapodik, hangversenyei egyre látogatottabbak, bár a közönség támogatása még mindig nem oly mérvű, a minőnek kellene lennie, hogy az egylet fennállása és virágzása anyagilag biztosítottassék. A hangverseny sikerében orozslánrésze van Dusinszky Lipót székesegyházi karnagynak, és nagylelkű elnökének Kutvaszer I. úrnak. A mint értesülünk a zeneegylet é hó vége felé egészen új műsorral még egy hangversenyt rendez.

Az iskolatestvérek. Lapunk más helyén közöljük a felolvasást, melylyel Dr. Tóth Károly arményi orvos úr az iskolatestvérek intézményét ismertette a nyitrai kath. körben előkelő hallgatóság előtt. Közleményünk sorai közé oda képzelje olvasóközönségünk a lelkesedés hevet, a meggyőződés erejét, melylyel az általánosan tisztelt felolvasó kedvenc tárgyáról szólott s akkor természetesen fogja találni, hogy nemcsak lelkesült éljenzés volt fáradozásának jutalma, hanem megnyilatkozott a közönség áldozatkészsége is, mely mintegy 200 koronát irt alá az iskolatestvérek főtartásának költségeire. A kath. körben különben a legközelebbi felolvasást e hó 15-én d. u. 4 órakor Petrovics László főgymn. tanár fogja tartani.

Esküdtzéki főtárgyalás. A f. hó 2-án megkezdődött esküdtzéki ciklus első bűnyűge halált okozott súlyos testi sértés büntetével vádolt Csaplár Ferenc ügye volt. Vádolt azzal vádoltatott, hogy Egyháznagszeghen 1901. évi július hó 27-én esti 11 óra tájban Hlavaty Mihályt az aratás befejeztével tartott áldomásívás alkalmával történt szóváltás után egy zsebkéssel szándékosan, — de ölési szándék nélkül úgy szúrta meg, hogy a sértett ennek folytán beállott belső elvérzés, és általános hashártyalob következtében július 29-én reggeli 5 órakor meghalt. Az esküdt-bírószág, mely Mazóly Antal kir. táblabíró elnöklete, Dr. Ehrenfeld Gyula és Dr. Pazar Zoltán kir. törvényszéki bírák szavazó bírák és Sütő István kir. törvszéki aljegyző tanácsjegyző részvete mellett alakult meg, Dröxler Róbert kir. alügyész, a védő Dr. Halassy Lipót ügyvéd volt. Az esküdték által hozott verdict alapján vádolt 4 évi fegyházra ítéltetett.

Polgármester úr szemérmes. Általánosan feltűnt, hogy Nyitraváros részéről nem a polgármester, hanem Faschler tanácsos üdvözi a főispánt. Azt mondják, hogy azért, mert ő a főispán sógora. Pedig mi abban nem látunk semmit, ha ő a főispán rokona, üdvözölte volna a főispánt, mert itt nem mint — sógor, hanem mint a város polgármestere szerepel. — Hanem, ha már igazán annyira szegénylős es feszélyezve érzi magát, hát ajánlunk a polgármester úrnak valamit. Ha majd a számbokrérthi kerület megürül, ne lépjen fel ott képviselőnek, mert mint a főispán sógora bizonyára feszélyezni fogja a nyitrai főispánt!

Kiásott régiség. Az építendő törvénykezési palota alapozási munkalatainál e héten az ott dolgozó munkások egy meglehetősen nagyságú és öblös fekete urnára akadtak, melyben néhány mareknyi csont, hamu és földön kívül egyéb nem volt. Az urna fala mintegy 2 és fél centimeter vastag, nagyon porhanyós és a törésnél könnyen enged, anyaga pedig graphit. Ezen urnát a két

bátyafal alapcsücsében találtak. Ezen falak dacoltak az idővel, hogy a csakány útekek alatt meg se moccant. Könnyebb volt ott sziklát fejteni, mint azt a századok óta összefort falanyagot. A fazek felső nyílása alatti keskenyebb részén kívülről arabeszk dísz és több párhuzamos vékony kiemelkedő vonal látható. A leleten ha egyes kezekbe akad, a letört darabok szépen elhelyezhetők, és leendő nyitravármegyei múzeumba volnának elhelyezendők. — A múzeum kezébe került, hogy hetekkel ezelőtt egy 2 méter hosszú és 15 ctm. széles mámmuth-agyart találtak Verő Zsiga téglakemencéjénél. Jó volna ezt is ott elhelyezni.

Hogyan csinálják a panszlavizmust? Szenicről írják lapunknak: T. Szerkesztő! Nagyon jól tetszett megírni nemrég dr. Széle Lajos úrról, hogy jó lesz őt pensióba meneszteni, vagy legalább a szenicei járás nyakáról levenni, mert, ha itt marad, az egész járás panszláv lesz! Dr. Széle úgy akarja most a járás népet megnyerni: úgy akarja az ő nagy hazafiságát kimutatni, hogy községre jár, és a népet leszedi. Elmondja nekik a falukon, hogy akik a liberális jelölt ellen szavaztak, azok vétkeztek az állam és az Isten ellen, azokat most mint gonosztevéket mind agyon kell nyomni! stb. Minden faluban, a hol eddig volt, úgy lépett föl, mint valami külön missionarius, aki valamely magasabb utasításra fog ezentúl itelni elevenek és holtak felett.

Es a nép nem egy helyen tiltakozott a panszlavizmus vádjá ellen, és megmondották neki, hogy ők rászavaztak volna bárkire, csak az ő liberális jelöltjére nem. De ha a főbíró ur olyan eljárást helyez kilátásba, akkor nem marad nekik más hatra, mint hogy elhagyják az országot.

Szenicen, az úri cotteria nem dr. Széle ellen fellépni; nem meri a népet oltalmába venni, ezért az kényszerül Fajnor István és dr. Horváth Cyrill panszláv ügyvédnek keresni menedéket! A magyar urak pedig haragosnak és borzadónak, de a rokonság kedvéért hallgatnak. Így csinálnak nálunk panszlavizmust. Magyar.

Féltreértett tréfa. Néhány hét előtt „Fenevadak Nyitravármegyében” cím alatt egy közlemény jelent meg lapunkban, melyben azt írtuk, hogy Majthényi nyitrai főbíró ur jelentést tett az alispánnak, hogy szökött tigris és oroszlánt ugyan nem látott, hanem Szalakusz és Appony között két elefántot vett észre a szabadban. Ide való emberek tudták, hogy az egész tréfa. Lapunk azonban messze másféle is jár. Többi közt csereviszonyban vagyunk a Clevelandban megjelenő „Magyarok Vasárnapja” című lappal. Ezen amerikai kolléga a tréfát komolyan vette és — nem hitte el, mert a közleményt erősen megpékelte ?? jelekkel, ami a kételkedésnek legbiztosabb jele. Hogy megmentsük Majthényi urnak amerikai reputációját (akinek különben az egész dologhoz nem volt köze s ő maga is csak tréfából került a históriába) s clevelandi laptársunk megnyugtatóra kijelentjük, hogy az elefánt alatt Elefántot kell érteni, t. i. Alsó- és Felső-Elefánt községet. — Persze egy amerikai laptól nem lehet rossz néven venni a botlást, mi magunk sem járunk különben, ha valamely odaváló lokális jelentőségű elzáról volna a szó.

Matunák Mihály ur, a korponai felső népiskola igazgatója, hosszabb nyilatkozatot küldött be hozzánk az „Esztergom” ellen. Mi t. laptársunkkal polemikába bocsátkozni nem akarunk, azért Matunák ur leveléből csak azt emeljük ki, hogy ő Timon Ákos javára nem korteskedett, mint amivel a lap vádolta. Matunák ur azt állítja, hogy Érsekújvárott már másfél éve nem járt. — Timonról magánbeszélgetés közben csak annyit jegyzett meg egy helyen, hogy a kath. történetkutatás terén érdemeket szerzett. Magunk részéről is kijelenthetjük, hogy Matunák úrról sohasem hallottuk, hogy az újvári kerületben a néppárt ellen agitált volna. Pedig alapos érteink voltak onnan. Matunák ur egyébként — a megyei történetkutatás nagy kárára — a komjáthi plébániáról lemondott.

Nyilatkozat. A „Nyitravármegyei Szemle” 48-iki számában közzé tett tudósítástom szóról-szóra fontartom, és Lulyák úr insinuációját egyszerűen visszautasítom azzal a kijelentéssel, hogy még a közvetkezőket meg nem cáfolja, illetve be nem bizonyítja, addig az ő nyilatkozatát koholmányának és rágalomnak nyilvánítom.

Miért kergették el a csendőrök Kluch Fe-

renc kósi plébános urat a lépcsőházból, és midőn Kluch úr igazságot és védelmet kért Lulyák elnök úrtól, ő mint elnök magát illektelennek jelentette ki, és Kluch urat panaszával és kérésével az előjárásához utasította?

Mért függesztette fel az elnök úr a választást a törvény világos rendelkezése ellenére és elment Privigyére szavazni, mely felfüggesztés majdnem 2 óráig tartott?

Miért nevezte ki elnök úr a bizalmi férfiakat a törvény világos rendelkezése ellenére, midőn dacára annak, hogy az elnök úr a néppárti választók egy részét a tereméből kiutasította, még mindig volt ott elég választó, hogy bizalmi férfiakat válasszanak?

Kérjen elnök úr Kis Jenő és dr. Csvikota János uraktól, mint liberális jelöltektől, nyilatkozatot, hogy tisztában voltak azzal már a választók összejövele után, hogy csunyán megbuktak. Csvikota úr még este 9 óra után Neczpálon is kijelentette, hogy megbuktak. Pedig a választás már 6 órakor be volt fejezve.

Bizonyítsa be elnök úr, hogy ki mondta neki, hogy a néppártiak csak 136 választót hoztak be.

Nyilatkozzék Kiss Jenő és dr. Csvikota János úr, hogy midőn a választók összejöttek, hogy hasonlított a néppárti tábor a liberális táborhoz, mint 180 a 60-hoz, vagy pedig 120 a 119?

Nyilatkozzék elnök úr, kijelentette-e a szavazás folyama alatt többször, hogy a néppárti választókat meg kell botozni?

Ismételtem, hogy a bajmóci választás minden tekintetben a Bánffy és Tarnóczy rendszer szerint folyt le.

Még csak azt az egyet ajánlom Lulyák úrnak, hogy ha már elég ideje van választási elnökségre és rágalmazásra, szenteljen egy kis időt olvasásra és tanuljon olvasni. Mert hiszen még olvasni sem tud. Olvassa el Lulyák úr még egyszer az én tudósításomat és fogja látni, hogy én valót írtam, Tivadar László jelölését illetőleg. Tehát Lulyák úr vagy nem tud olvasni, vagy tud rosszhízeműleg ferdíteni.

Hogy Tivadar László urat a liberálisok is jelölték, annak ugyan sokat nem köszönhet. Velők úgy bukkott volna, mint a többi liberális jelölt úr.

Egy választó.

Szobormegáldás. Schefftsik Károly, rosztinai plébános úr lelkes fáradozásának köszönhető, hogy a gondjaira bízott templom két új életnagyságú remek kivitelű szoborral lett gazdagabb. E szobrok (Borromei szent Károly és nepomuki szent János) ünnepélyes megáldását f. hó 2-án végezte Podivinsky Ferenc szolnai apát-plébános úr. Ezen alkalommal említjük meg azt is, hogy ugyancsak a fentnevezett plébános úr buzgólkodásának köszönhető az ez évben felállított 3 új barokkstilű oltár és szószék beszerzése is. A restauráció ennél nem akad meg és mi megtestesítve látjuk a Szentírás eme szavait: „Domine dilexi decorem domus Tuae”.

Elvi döntés egy róm. kath. kántortanítóval szemben viselendő kegyuri terhek ügyében. Trencsénvármegye kir. tanfelügyelője a köz. bizottság 1897. é. szept. 13-án tartott ülésében jelentette, hogy az alsó-orechói rk. kántortanító tarthatatlan lakhelyisége a köz. bizottságnak ugyanazon évi 340/659. sz. határozata dacára rendbe hozva nincsen. Nevezett bizottság kötelezte a Dreher-féle uradalmat, mint az iskolának kegyurát, a kérdéses lakhelyiség rendbehozására. Az uradalom szabódott és több rendbeli felebbezéssel élt a hasonló határozatok ellen. A vall. és közokt. min. 1901. é. január hó 21-én 3465. sz. a. kelt következő rendelettel döntött ez ügyben. A trencsényi járás főszolgabírája által — úgymond — Orechó községben 1900. évi május hó 17-én felvett s az iratoknál fekvő jegyzőkönyv tanúsága szerint, valamint az ezen jegyzőkönyvhöz csatolt egyházalapítási levél és canonica visitatiók adatai alapján tényként állapítható meg, hogy az orechói egyház kegyura az egyház alapításakor a kántortanítói javadalmat is alapította s ezen kántortanító lakásáról gondoskodott. Ugyanis az alapító levélben a kegyúr Illésházy János kijelenti, hogy a kántortanító javadalmazásáról is a saját költségén gondoskodik s a jövőben is arról mindenkor gondoskodni kíván. Következik ebből, hogy a kántortanító javadalmazása kegyuri természetű s mint ilyen terhel a mindenkori kegyurat. De hogy a kántortanító (ludirector) lakásáról a kegyúr gondoskodott, azt igazolják a hivatkozott jegyzőkönyv mellett fekvő 1797 ik, 1816-ik és 1829-ik évekről felvett cano-

nica visitatiók kivonatos hiteles másolatai is. Ez adatok szerint kétségtelen tény, hogy a kántortanítói lakást a kegyúr építtette, illetve elpusztulása után újra építtette s míg a lakás újra épült, a kegyúr uradalmi épületében kapott a kántortanító ideiglenes lakást. A hívek a canonica visitatiók szerint csak egyetlen egyszer fedték be a kántortanítói lakást szalmával s ekkor kötelezettségüké lett téve ezen fedél javítása és fentartása. Egyéb kötelezettség az iratokból kivehetőleg a hitközséget ezen épületet illetőleg nem terhelte. Az 1829. óta fennálló gyakorlatot igazolni nem sikerült. Sem a kegyuri képviselő nem igazolta, hogy a korábbi gyakorlat ellenére a hitközségek nagyobb teljesítési kötelezettséget vállaltak volna, sem a hitközségek nem bizonyítottak a canonica visitatióktól eltérő jogszokást, pedig fel kell tenni, hogy az 1829. óta letelt 71 év alatt a kántortanítói épületek fentartására, esetleg megújításra szorultak. Ujabb gyakorlat, illetve jogszokás hiányában tehát, mivel konkrét kötelezettségek viseléséről van szó, a korábbi s régebbi gyakorlatot igazoló canonica visitatiók tartalmára kell súlyt fektetni s nevezetesen az 1781. évi Illésházy-féle alapító levélre, mely egymagában is lényeges adat a kegyuri kötelezettség s az abból következő teherviselési kötelezettség meghatározásában. S ezek alapján szükségképp következik az orechói róm. kath. egyház kántortanítójának lakását a szükséghez képest fentartani, illetve újra építeni köteles. I kegyuri terhek ugyanis a mindenkori kegyúr által azon módon és mervben viselendők, amint azok az alapításkor elvállalva lettek s a canonica visitatiók tanúsága szerint a gyakorlatban jelentkeznek vagy jelentkeztek. Minthogy pedig hazai gyakorlatunk szerint a kegyuri természetű építkezéseknél a hívek ígás és lézinapszámot tartoznak szolgáltatni, annál fogva a jelen esetben, midőn a hívek terhére a kántortanítói lakás újraépítését illetőleg különös szolgáltatások meg nem állapíthatók, az orechói hívek a kántortanítói lakás újraépítéséhez csak a szakmunkát nem igénylő kézi és ígás napszámot kötelesek szolgáltatni, kötelesek továbbá az épület befedését is teljesíteni, mert erre a kötelezettségükre kifejezetten utal az 1829. évi canonica visitatió másolat kivonatanak utolsó bekezdése. Azon ténnyől, hogy a kántortanítói lakás a kegyúr által több mint 30 éven át javítva nem lett, még nem következik az, hogy a kegyurnak e részbeni kötelezettsége elévült volna: mert mindaddig, míg az egyházi kegyuraság el nem enyészik, a kegyur a kegyurasággal járó igazolt terheket viselni tartozik s részbeni elévülésre nem hivatkozhatik; a jelen esetben annál kevésbé, mivel a kántortanító eddig is a kegyúr által emelt épületben lakott, s így a kántortanító a lakást mindenkor a kegyurtól élvezte. Meg kell jegyezni, hogy itt egyáltalán nincsen szó iskolai kegyuraságról s a kegyuri kötelezettség a tanítót érintőleg csak annyiban érvényesül, a mennyiben ő egyidejűleg kántor is.

Nyitravármegyei esküdtek.

Elkészülvén az 1902. évre érvényes lajstrom, alábbiakban adjuk az esküdtek névsorát városok (községek) szerint csoportosítva.

Nyitra. Aujezsky József, Borsiczky Rezső, Crausz István, Csernyák Rezső, Dombay Hugó, Engel Mihály (gabona ker.), Fellner Jakab, Guderma Béla, Guttmann Vilmos (sörös.), dr. Guttmann Pál, Hamburger Gyula, Hanusz Antal (pék), Huszár István, Illés József (lakatos), Izsó Ferenc, Khon Manó (keresk.), Khon Rezső (gabonaker.), Kozák István (szürszabó), ifj. Köck Antal, Leszner Zsigmond, Lőrinczy Gyula, Mercader Ede, Mérey Lajos, Mész Sándor, Miszner Zsigmond, Morton József, Novotny Vilmos, Paschek Victor, Pécs Ferenc, Pollák Izidor (ügyv.), Rasskó Timót, Riszner Károly, Rosenfeld Sándor (szesznyager.), Schiller Henrik, Sefesik Antal, Steiner Mór (gabonaker.), Tausig Ignác, ifj. Tomaschek János, Weigl Antal, dr. Weiss Vilmos, Wutzay Miklós.

Érsekújvár. Binét Gáspár, Craus Miksa (fűszerker.), Csáka Ede, Donáth Zsigmond, Ernst Mór, Fahrer János, Fekete József (korcsmáros), Fekt Lajos, Graf Ignác, dr. Guth Jenő, Hidegi Béla, Karsay János, Klein Jakab (malomtul.), Klein Lajos (malomtul.), Kosztelec Ede, Lange Gyula, Lapka Ágoston, Malinszky Rezső Ottinger Nándor, Olveczky János (tkpéztári tisztv.), Popper Jakab, Seda Gyula, Variszky János, Verseghy Gyula (fodrász.), Winter Zsigmond.

Privigye. Adámik Ignác, Borossy Lipót, Brestyenszky Kálmán, dr. Gömöry Zsigmond, Szmiesskó József, dr. Weil Zsiga.

Galgóc Rodó Péter, Boros Sándor, Frideczky Timót, Polónyi József, Ronchetti Rezső, Szivós Gyula, Weinberger Jakab.

Bossány. Glega (Hega) Rezső, Szadlon Károly. Bucsány. Farkass Gyula, Ferjancsik Ferenc, Molitor Ferenc.

Csétény. Holényi Ferenc, Kutty István. Elefánt. Fojt Nándor, Lamparter Rezső. N.-Jác. Balis Antal, Spirk István.

Komjáth. Bernáth Ferenc, Erdélyi Károly (Dögös-pusztán), Lányi Pál, Simkó Alajos, Várady János, Vlaszaty János, Zombory Elemér.

Lövész. Markovics Győző, Sziebert Lipót lovag.

Miava. Csemez Sándor, Czadra János, dr. Deutsch Mór, Jurenka Samu, Klempa János.

Novák. Majthényi Albert, Majthényi Rudolf. Sasvár. Dr. Bánhegyi Mór, dr. Donáth János. Surány. Komáromy Károly, Majláth Ferenc. Selye. Dr. Adler Ignác, Bezay Kornél, Ottinger Lajos, Zahoránszky János.

Szöllős. Dittert Győző, Ferenczy Gyula. Szenic. Brunovszky Lajos, Fajnor István, Kaufmann Adolf, Schönmayer Mór, Schwartz Manó, Subert István.

Szokolca. Kattor Lajos, Klippl János, Mitták Albert, Rutkay Géza, dr. Stetina Elek, Tolnay Norbert.

N.-Tapolcsány. Felsenburg József, Krajcsóvics Ferenc, Pokorny János, Spitzer Gyula, Zatkovics Alajos, Zhorella Károly.

Tótmegyer. Grócsik Ármán, Racskovits István.

Vágújhely. Boróczy György, Koronthály Lőrinc, Láng Rezső, dr. Sonnenfeld Bernát.

Verbó. Bachar Mihály, Emánuel István.

Ujlak. Dezső Dezső, ifj. Fülöpp Pál.

Vittenc. Bachnik Sándor, Gabriel Gusztáv.

Zsámbokért. Andreaszky Emil, Blaskovics Gyula, Simonyi Alajos.

Úrmény. Fuchs Béla, Koller Ferenc.

Szerdahely. Hg. Odescalchi Géza, Zerdahelyi Béla.

Különböző községekből: Herdieska János Berencsváralja, Nagy Antal Bábindal, Pollák József K.-Bélicz, Herzog Jakab Petőfal, Kereszta István Dojcs, Holczér János Farkasd, gr. Hunyady László Hetmény, Tarnóczy Kázmér Laszkár, Horn Lajos Koross, Stöger Károly Moraván, Jókai Géza és Szarka Mihály Mocsok, Steiner Samu Merőce, b. Schmetzing Iván Köpösd, Weiss Izidor Királyi, Hecht Náthán Pereszlény, Ribarits Jakab és Uherek László Póstyén, Hecht Mór Rajcsány, Koncek István és Wohlstein Vilmos Krenes, dr. Konrad István Kuszó, Rajnoha Mihály és Vrba József O-Széplak, gr. Apponyi Antal és Schneider Nándor Jablonic, Simkó Gyula N.-Rippény, Havor Zsigmond Tavarnok, Orkányi Károly Sissó, Pasay Sándor Sopornya, Népessy Gyula Andacs, dr. Papanek Lajos Holies, Wertheimer Miksa Kamanfalu, Hg. Odescalchi Géza és Zerdahelyi Béla Nyitra-Szerdahely, dr. Pollacek Endre Morvaór, Szaszak István Aszós (Oszuszkó), Katlin István Kis-Kész, Spinka Sándor Korlatkó, Ghyecz Pál Lapás-Gyarmat, Tarnóczy Béla Lelőc, Éttek Kálmán Vág-Veese, Skublin József Vigvár, Császár Sándor Magyar-Sóok, Bárány Zsigmond Tornócz, Haberfeld Gyula Turoluka, Babszky József és Hertelendy Ferenc Vágmedence (?), Schlesinger Sándor Závada, Fuchs Adolf Vieszka, Hyross József Kis-Viesáp, Bárány Lajos Csápor, Szirányi Géza, Cabaj, Szentgyörgyi József Csornok, Hatuss László és Zmertych Iván Csásós, Vagyon Moskó Emőke, Finka Gyula Heibény, Sándor Jenő Gellér-falu, Klazer István Ság, Brogyány Gyula Divék, Mandelik Lajos Coborfalu, Erdei Jakab és Horn Dávik Szokolóc, Hg. Odescalchi Livius és Bauer Emil Szolcsán, Czoher Béla Sarló-Kajsza, Emődy József Suránka, Fírbász Adolf Szakcsán, B. Steiger Albert Szeptene-Ujfalu, Glósz Vilmos Bodók, Hajdu Ferenc Bajmóc, Busztin Henrik Tusa, b. Haupt-Stummer Lipót Tökés-Ujfalu, Salzberger Samu Navojóc, Bittó Nándor Petőfal, Brestyenzky Sándor Német-Próna, Ehregruber Károly Póstyén, König Henrik Tardoskéd, Frideczky Barna Kaplath, Eissen Géza F.-Köröskény, Ernye Béla A.-Köröskény, Dolánszky János Appony, Engel Géza N.-Kosztolány, Engel Henrik Keresztur, Szunyogh-Roth Vilmos, Zelle, Elek Imre Malomszeg.

Pótesküdtök.

A következők nyolcvan; valamennyien Nyitráról: Aitner Ferenc, Arpási Imre, Bäck Sándor, Baesa János, dr. Bóngha István, Beták Károly, Bernstein Zsigmond, Bohunka Géza, ifj. Braun József, id. Braun Mór, Brichta Ármán,

Csernyák József, Deák János, Drexler Alajos, Duboviczky Imre, Ehrenfeld Adolf, Ehrenfeld Jakab, Elbogen Izidor, Erdeős Akos, Ernst Alajos, Ertler Ármán, Feitscher Ernő, Felsenburg Fülöp, Felsner Jónás, Fischhoff József, Frankl Zsigmond, Freissberger Viktor, Freund Gyula, Fuchs Zsigmond, Goldbach Zsigmond, Goldberger Izidor, Grósz Jónás, Guttman Miksa, Guttvill Adolf, Halász József, Halecius Alajos, dr. Havas Ármán, Herverth János, Hinfner János, Hirsch Henrik, Hirsch Mór, Hirschfeld Hermann, Jánoska János, Juhász Sándor, dr. Kallai Ármán, Kiss István, Klein Ignác, Knopf Salamon, König Lipót, Krausz Vilmos, dr. Kürth David, dr. Lakits István, Löw Simon, Metzger Ede, Neumann József, Neumann Mór, Nikl Mihály, Ott András, Pécs Ede, Plochmann Gyula, Pollák Mór, Quitt Zsigmond, Ronchetti József, Sáffár József, Salvender Sándor, Salvendy Lipót, Sándor Pál, Stefkovics Lajos, ifj. Streihammer Antal, Susztek Ambrus, Szabó Imre, Szeghő Lipót, Szeszler Henrik, Tombor Kornél, Vass Mór, ifj. Weisz David, ifj. Weisz Sándor, Venczell János, dr. Würmer Károly, dr. Zoltán Ármán.

***** CSARNOK. *****

Érsekujvár a török uralom alatt.

1663—1685.

Írta: Matunák Mihály.

(Folytatás.)

Szép volt Érsekujvárnak majdnem hat hétig tartó védelme, Forgách grófot is lehetne részben mentegetni, ha nem volnának dicsőbb védelempéldáink Jurisics, Szondy, Dobó és Zrínyi Miklósnál, s nem vádolná őt oly nagyon Wesselényi nádor Oroszlánköben október 4-én írt s hozzá intézett levelében, melyben teljesen pálcát tör felette úgy párkányi veresége, mint Érsekujvár kapitulációja miatt.

„Mai napon — írja a nádor — ide Magyarország tüzeit s veszedelmes kárát edes nemzetünknek, csorda módon hajtó szegénység veszedelmét s faluhelyei hamuvá roskadt kárát szemlélvén, veszem a kegyelmed 29. Szeptemberis Beketvalváról 1 írt levelét, melyet midőn szomorú szívvel s nagyobbára könnyes szemmel olvasték, látom, hogy mind keresztelt nevét, mind megesezt Ádám atyánk mentességét vette pennája orrába s örömet, ha lehetne, színezné letörölhetetlen vétkét, mások vádjával. Sokat gondolkoztam, adjak-e kegyelmed levelére választ, vagy nem, mert a hallgatás jele vagy a tudatlanságnak, avagy a dolognak javallója. Hogy azért javallásnak ne láttassék en tőlem a kegyelmed dolgában, tanácsosnak ítéltém, valahány szóval megmutassam: kegyelmed mentsege vízi buborék s más ember vádja maga bőrében találatik. Causál kmed minket, mért hagyjuk estvére Újvár segítségét? Miért nem vettük fel idején az ország népét? Utóljára a vitézlő rend negyedik ostromnak készülését látván, zendülését és köztük való pártütését. Az elsőre azt felelem, Újvárnak késedelmes segítség hozását hártván reánk: hun van a kmed biztató írása, a melly királyunkat, kegyelmes császárunkat kecsgettette Isten bszantó irásával: legyen az Isten csak neutralis, hatvanhat hétig megtartja Újvárat s kmedé leszen a victoria? Hová lettek a kmed imide s amoda s nekem írt, Hectorhoz illendő biztatásai, utolsó vért kiontó oltalma? A mely nap megszállották kmedet, mindjárt másnap a vezértől a parlamentáló levelet elvevén, Érsekujvárnak az által kapuját nyitotta, a pogányságnak s magyar nemzetnek kmed által elvétetett s elszellett öszszegyűjtendő ereje, hogy hanyat-homlok vakot vető kockájának szerencsére mehettek volna, erős fundamentumul vetvén kmed biztatását és a helynek megtartását. Nemde időnek előtte felvevén Pozsony s Nyitra vármegyét szép számsan, nem várván alájövetelemet, időtlenül s rendetlenül, szokott nyughatatlanságával mézár-székre vivén virágját a magyaroknak, Párkánynál

oda veszté s felmészároltatta őket? Azzal vetett fundamentomot az egész magyar nemzet magvaszakadásának és az egész török császárnak erejét, azzal megszagattatván, elraboltatván s pusztítottatván egész Nyitravármegyét, a kereszténységnek öszszegyűlendő hadainak s segítségének lábvető táborának esztét vesztvén.

Újvár provisiója, maga írása szerint is kmednek, mindennel úgy volt provideálva mind népből, mind munitióból, nem hiszem, a kereszténységben, se a török birodalmában egy hely jobban provideálthatott volna, mint az. Elsőben belerendelt sok szép számú népet felmészároltatta kmed boldogtalan s értetlen csatájával; melyet mely nehezen tudunk helyben állítani és néppel kmednek succurálni, tudja a világ s az Isten. Munitiója oly szép, a kit kmed ajándékon adott a török császárnak, ha több, húzánk rontására, lövő szerszáma nem volna is a vezérnek, a kereszténység romlására elég volna; míg világ fennáll, szájokban leszen átkával emlékezteti. Mindene volt hát kmednek, csak azt nem adhatta kegyelmes császárom, a ki kmeddel magával született, úgy mint állhatatos állandó bátor szívet.

Utóljára a vitézlő rend rezzentő zendülésére emlékezik kmed; kivetik nyakokból ezen háritandó vadjokat s nyúlsvívü vezérek okadását, maguk engedelmevel lerázzák vállairól. Valóban szép mentség, a mely rosztal alatta valói akartak cselekedni kmednek (a kmed irásaként) fájdalmat szerző tövis-hágtatásától őket megmentvén, maga lélekzett belé. Ha ők tumultuáltak, jobb lett volna vagy ő miattok halált szenvedni, vagy ő általok rabbá esni, mint világ méltó karpáló s gyalázatos törvényt mondó nyelvekre magát vetni.

Írja kmed Galgócna, Nyitrának, Semptének provideáljunk, az utolsó napok ne legyenek rosszabbak az elsőknél. Újvár, Újvár volt ezeknek gyökere; ruente fundamento bomol a rajta való épület. Újvárnak veszedelme szelhezetti, ide s tova fullatja s bujdosztatja a keresztény magyarokat; Újvárnak veszedelme siralmasan átkoztatja s a nagyhatalmú igaz Istent kénszeríti bosszuállásra annak a helynek elvesztő eszközét.

Régen hallottam: könnyű a kútba esztele-nül begördíteni s vetni a követ, de sok okosnak baj kivonása. Hiába hát, ha kmed mások vádlásával maga szennyét akarja valamelyikünkre is kenni. Tartsa kmed, mentül nagyobb argumentum lesznek, ezennel számotvevő kegyelmes igaz bírósága előtt királyunknak, noha soha oly kegyelemmel, se oly királyi kegyességgel nem egyenlőtheteti törvényét, míg világ fennáll, a sok keresztény árva lélek, pogánytól elvitetett, elraboltatott csecsemőszáj a kmed nevét átkokkal ne forgassa, magvát szakasztván mind jó hírét s nevét a magyar nemzetnek s honjának megtérhetetlen veszedelmével. Montecuccoli uramnak írt levelém, a kit Békó (Becco) basa zsebében tanált kmed, tükörül lehetett, hogy kinyílt szemmel s minden tehetséggel kívántunk, Újvárnak mind segítséget hozni s mindpeniglen pogányok ártani; csak az is adhatott volna kmednek öszsönt férfi módra való viselésére.

En filozofus soha nem voltam, de úgy halom, a ki maga disputációját az Istenre apellálja, kifogy az okoskodó argumentálásból. Bizony, valaki kardviselő vezér maga félenkségét fáttummal állatja, mentsége annak igen helytelen.

Es így ezt akarnám kmednek rövideden válaszul adni, kívánván Isten a bünt világ színe előtt igaz ítéletivel megíteltetni.³

A mint e levélből látható, Forgách a meg-gondolatlan vállalatok embere volt, kinek hozzá még sem bátorsága, sem kitartása nem volt, saját személyét nem szerette veszélyre kitenni és nem volt tudatában állása nagy fontosságának. Semmi feljegyzést nem találtunk a sok kéznél lévő között, hogy Forgách a hat heti ostrom alatt veszedelemben forgott, vagy megsebesült volna.⁴

Mérsékelt büntetés érte tehát akkor, midőn Érsekújvár feladásáért csak egy évi vizsgálati fogságot szenvedett Győrött Locatelli ezredessel együtt.

Egészen másképen viselte magát Forgách utódja, az utolsó érsekújvári basa, ki a rá bízott vár védelmében hőileg meghalt, de nem adta fel, sőt tárgyalásba sem bocsátkozott ellenségével.

(Folyt. köv.)

¹ Beketfa, Pozsony m. alsó-csallóközi járásában, Szerdahely és Somorja között.

² Párkányánál.

³ Fogalmazvány az Orsz. ltárban, Wesselényi-iratok között. Közl. —ys— Hadtörténelmi Közlemények. 1893. VI. 722—723. ll.

⁴ Forgáchsal különben már Újvár ostroma alatt sem voltak a magasabb körök megelégedve. L. Történelmi Tár 1881. évf. 128. l. Ha pedig valaki hivatkozni akar Forgáchnak ismeretes vezekényi 1652-iki csatájára, halljuk, mit mond róla kiváló kortársa, Csáky István gróf ez évi szept. 3-án írt levelében: „Szegény Eszterházy László uram felől bizonyosan ez mai napon azt értettem, hogy két öccsével együtt, Eszterházy Dániel uram fiaival levágták a törökök, azonképen Eszterházy Ferencot is az kapitányt levágták, kinek fejét el is vitték, több jeles nemes ifjakat is vágtak le. Azt írják nekem, Forgách Ádám uram szerette ezt a fordulást, de maga mindjárt oda hagyta őket és szokása szerint első volt az elszaladásban“ Tört. Tár 1892. évf. 576. l.

A közönség köréből.

(E rovatban közlőtekért nem vállal felelősséget a Szerk.)

A tardoskeddi fogyasztási szövetkezetre volt szíves, mint hallom, az egyik nyitrai német lap a közönség figyelmét föl hívni. Minthogy a közlemény tartalmát nem ismerem s így nem tudhatom, nem tartalmaz-e az esetleg olyan állításokat, a melyek a valóságnak nem felelnek meg, ime ide igatom szóról-szóra s tételről-tételre ama mérleg-számlát és üzleteredmény-számlát, a melyet a „Hangya“ szövetkezet vezetősége a kiküldött szakértő által f. évi okt. 28—31-ig eszközölt leltározás alapján összeállított:

Mérleg-számla.

Vagy on	K. fil.	Te her	K. fil.
Készpénz	2505 57		
Áruk értéke be-szerzési áron, leltár szerint	12136 67	Befizetett alap-tőke	13124 33
Hitelbe adott áruk	2333 26	Tartalék-alap	2261 99
Berendezések ér-téke 25% levo-nással	608 55	Árutartozás	2585 08
Üres edények ér-téke	240 —	Boltos követelése	207 59
Központi üzletrész	200 —	Tiszta haszon	1023 06
Takarékbetét	1000 —		
Gazdák bizt. szöv. 5 üzletrész	100 —		
	19202 05		19202 05

Üzleteredmény-számla.

Kiadások	K. fil.	Nyerség	K. fil.
Költség-számla	2158 54	Nyers haszon	4217 49
Leírások a be-rendezésekből	228 75		
Adó	599 55		
Boltos követelése	207 59		
Tiszta nyeresemény	1023 06		
	4217 49		4217 49

Ergő Béla ellenőrünk által föl vett vagyon-mérleg alapján ezen összeállítás helyességét igazoljuk. Budapest, 1901. november 29.

„Hangya“ a magyar gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezte Balogh Elemér s. k., igazgató.

Midőn ezen üzleti eredményt nem a saját kombinatióm, hanem a központ összeállítása szerint közzétettem, — Isten látja lelkemet — nem dicsekedni, nem reklamot csinálni, hanem az esetleges jó vagy roszhízemű valótlan állításoknak utját szegni akartam.

Tardoskeddi, 1901. december 3.

Dr. Machovich Gyula.

Telefon.

Zsámbokrétre. Minek minden számra külön előfizetni 25 fillérrel? Posta 11 fillér. Ön ezen a címen rövid idő alatt annyit fizetett, hogy negyedévi előfizetése is kifutotta volna. Lapunkra bármely időponttól lehet előfizetni, nem csupán az évnegyed elején.

Zákopce. Mi nem szüntettük be a lapot, valahol a postán letartották. Mert azok is kíváncsiak ám! Előfizetve 1902. jul. 1-ig.

Szp. I. A kérdéses illeték kivetésére alapul szolgál a plébánia összeirt jövedelme. Ez vétetik 10-szeresen s ettől a III. fokozatu bélyegilleték számittatik. A harmadik fokozatu bélyegilletéket megtalálja bármely naptárban. Minthogy nem írta meg a plébánia összeirt jövedelmét, nem vagyunk képesek megalapítani, vajjon helyesen van-e ez kivetve. A válás-alaphoz tartozó plébániák ezt az illetéket valamennyien fizetik.

Biffi János

— uri divat áruháza —

Nyitrán, Megye-utca 13.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát karácsonyi és ujévi ajándékok valamint gyermekjátékokban.

Nagy raktár

bel és külföldi kalapok, elegáns nyakkendők, fehérneműek és téli alsó-ruhákban.

Gyári raktár

ELSŐRENDŰ CIPŐKBEN urak, hölgyek és gyermekek részére, nemkülönben utazási cikkek, bőröndök, táskák, takaró-pokrócok, esernyők és sétatobokban.

Francia illatszerek és szappanok.

Pontos és gyors kiszolgálás.

Polgári Serfözde. Alapitva 1842-ben.

Pilseni ősforrás!

Alulírottak a t. c. közönség érdekében ki-jelentjük, hogy

a „valódi pilseni ősforrás sör“

— kizárólag —

GUTTMANN IZIDOR úr nyitrai képviselőnkél és GUTTMANN VILMOS úr sörcsarnokában lesz kimérve, minek folytán csak ezen két cég-nél ajánlhatjuk ezen sört valódinak a t. c. kö-zönségnek.

A polgári serfözde magyarországi vezérképiselete nevében:

Mezey és Társa.

Pécs Ede

fűszer, csemege, tea, rum, bor, pezsgő, cognac, déli gyümölcs, cukorka és ásvány-vizkereskedése Nyitrán.

Ajánlja a m. kir. országos központi minta-pince fehér, vörös és aszú

palackborait.

Rizling.
Neszemlyi.
Badacsonyi.
Somlyai.

Burgundi.
Villányi.
Eger-Visontai.
Szegezárdi stb.

Válogatott nemes alma

5 kilós kosarakban,

— kilónként 16, 20, 30 krajeár.

Elsőrendű kassai sódar

kisebb és nagyobb darabokban.

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Teljesen ingyen!

Dr. Tóth János felső-zobori szőlőleiben mintegy

250 szekér kő

a szálló kitisztítása céljából, teljesen ingyen át-vehető. A kő egy rakáson van, közel az uthoz és igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írás-ban lapunk szerkesztőségéhez.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

— SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY. —

Jótállás mellett küld
literenként 2 korona áron
valódi
trencsényi
borovicskát
ifj. **Buchcár József**
szeszes italok égetője
keresztény cég
Rovne,
Trencsén megye. 1-12.

Porcellánfestészet.

Neumann Jónás fiai
Nyitra, Kalmár-utca 12.

Pontosan és olesón elkészít

porcellán-fényképeket

fali tálakra, csészékre, brocheokra stb.
(esetleg kisebbítéseket vagy nagyobbításokat meg-
lévő fényképek után)
valamint mindennemű porcellánfestészeti
munkát.

Porcellán-fényképekről szóló rendelések lega-
lább is 14 nappal a szükséglet előtt adandók át.

SULGAN ANDRÁS

cipész-üzlete

Nyitra, Vármegye-utca 10-ik szám alatt
készít és raktáron tart mindeanemű és legjobb
minőségű

lábbelieket

urak, hölgyek és gyermekek részére, izléses ki-
állításban, pontos kiszolgálás és jutányos árak
mellett.

Csalás saját készítményű áruk!

Könyvelő

egy idevaló üzletben állandó foglalkozást nyer.
Ajánlatok Pozsonyba intézendők K. S. 10. sz.
alatt. Poste restante.

Alapított 1869-ben

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett,
leszámitol váltókat, betéti könyvecskéket;

kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamat-
láb és szabott ügyvédi díjak mellett amorti-
zációra különböző tervekben;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek-
részvények- és másnemű értékpapírokra;

elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfo-
lyamban;

felvilágosítással szolgál és mindennemű megbí-
zást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási
ügyekről.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

Pénzbeszedők

együttal ügyes elárúsítók a gazdasággal foglalko-
zóknál, állandó fizetés, provízió és önköltségeknek
fedezése mellett jövedelmes és tartós foglalkozást
nyernek. Jó ajánlkozó levelekkel ellátott egyének,
kik némi biztosítékot is lehetnek, forduljanak
K. S. 10. sz. cím alatt Pozsonyba. Poste restante.

Szőlőoltványok

szokványminőségben.

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán,
teljes jótállással. 8-20.

Élőkerítés.

Gleditschia csemetek és magvak.

Uradalomnak, községeknek három
évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez
az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető
pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen
nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró
nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeléshez
rajzokkal ellátott útvetési és kezelési utasítás
mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. —
Ára 6 frt.

Diócsemeték.

Óriási jövedelmet biztosító vol-
tánál fogva ennek tenyésztése
számos gazdaságban az utóbbi
időben rendkívül elterjedt.

Színes fénynyomatu főárjegyzék ingyen és
bérmentve küldetik minden rendelési kötelezett-
ség nélkül. Az árjegyzéken kívül még egy olyan
könyvet kap ezzel, ki azt címére ingyen és bér-
mentve küldetni kéri, mely nincsen az a ház, vagy
család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítá-
nák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény
családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érde-
kében áll, kik rendelni semmit nem akarnak,
mert benne számos oly közlemények foglaltatnak,
melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím:

Érmelléki első szőlőoltvány-telep: Nagy
Gábor, Nagy-Kágya u. p. Székelyhid.

Egy háttas ló,

165 cm. magas, herélt, pej, fogatban is jól jár,

450 koronáért eladó.

MÉREY-gazdász.

Felső-Köröskény.

(Nyitra városától 10 perc.)

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,

kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,

Kainitot,

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitra.